

MASTER MØN 2034

“Turismeudvikling i balance”

UDVIKLINGS- OG POTENTIALEPLAN UNESCO DESTINATION MØN 2024-2034

*40 turismerelaterede projekter & potentialer til en
bæredygtig udvikling for borgere og turismen på Møn*

PLANENS FUNDAMENT ER BÆREDYGTIGHED!

Inden du starter med at læse denne "Udviklings- og potentialeplan for Møn", ønsker vi, at du som læser skal være opmærksom på følgende:

Vi ønsker IKKE turismeudvikling på Møn på bekostning af naturen eller bæredygtighed. Tværtimod! Vores store ambition er, at turismen skal være med til at skabe mere natur samt bidrage til en endnu mere bæredygtig og positiv udvikling for Møn, Bogø og Nyord fremadrettet, med det gode liv for os lokale i fokus. Med andre ord ønsker vi "turismeudvikling i balance", som både tilgodeser naturen, borgerne og økonomien på Møn.

Ovenstående lægger selvfølgelig op til spørgsmålet: Hvad er de primære parametre i forhold til naturbeskyttelse og bæredygtig udvikling for os? Det har vi skitseret herunder:

Miljø & klima:

- ➔ Fokus på balancen mellem Møns naturareal og antallet af turister.
- ➔ Fokus på beskyttelse af naturen og "Sporløs Færd" de mest udsatte steder på Møn.
- ➔ Fokus på grønne løsninger inden for drift af turisterhvervet på Møn (grøn fokus hos overnatningssteder, attraktioner, spisesteder etc.).

Mennesker:

- ➔ Fokus på at tænke lokalbefolkningen ind i turismen, så udviklingsprojekter og eksempelvis nye faciliteter også udvikles til glæde for lokalbefolkningen (turismeprojekterne skal bidrage til "det gode liv" lokalt).
- ➔ Fokus på turismen som katalysator for uddannelse og jobskabelse på Møn.
- ➔ Fokus på turismen som netværksskabende for både erhverv, foreninger og borgere på Møn.

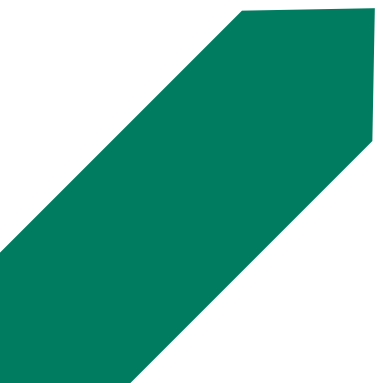
Økonomi:

- ➔ Fokus på turismen som Møns vigtigste erhverv, der skal bidrage til udvikling af øen med styrkelse af jobskabelse, serviceniveau og lokaløkonomi.
- ➔ Fokus på en styrkelse af lavsæsonen, så vi undgår "tænd-sluk-turisme" samt skaber bedre forudsætninger for turisterhvervet på Møn generelt.
- ➔ Fokus på konvertering af mønske endagsturister til overnattende gæster (kræver øget kapacitet).

"Vi skal tænke naturen og bæredygtighed ind i alt, hvad vi gør for turismeudviklingen."

Vores ønske er at lave en ti-års-plan med fokus på konkrete, ambitiøse og strategiske turisme-relaterede projekter, som vil bidrage til en positiv udvikling for lokalsamfundet på Møn.

Bestyrelsen i House of Møn

Vi skal være noget for os selv!

*Her på Møn er vi ikke helt som de andre...
Det ved vi godt - og vi er stolte af det!*

*Det gælder også, når det kommer til turisme-
udvikling, og når retningen for Møn skal lægges for
fremtiden.*

*Spørgsmålene i sådan en proces kan være mange og
komplekse:*

*Hvem skal vi tiltrække? Hvilke produkter skal vi ha' på
hylderne? Er vi for premium? Er vi for discount? Skal vi
henvende os mere til børnefamilierne? Eller er
pensionisterne dem der skal satses på? Med andre ord:
Hvem vil vi være? Og hvem ønsker vi at være noget for?*

Svaret er simpelt: Vi skal være noget for os selv!

*...med fokus på udvikling med rod i vores lokale værdier
som autenticitet, gæstfrihed, kvalitet og bæredygtighed.*

*Ved at fokusere på at være noget for os selv tiltrækker
vi de "rigtige" gæster, som bidrager til en bæredygtig
udvikling for både naturen, økonomien og fællesskaber-
ne på Møn - og dermed skaber mere "værdi i hverda-
gen" for os der bor her.*

UDVIKLING I BALANCE VISION & MISSION

**"Turismen skal være katalysator for
naturudvikling samt det gode liv
og bæredygtige samfund på Møn."**

**Vi skal gennem turismerelaterede udviklingsprojekter
skabe mere og bedre natur samt udvikle nogle af
Danmarks bedste faciliteter, oplevelser og events -
med fokus på både høj- og lavsæson.**

**Turismeudviklingen skal ske med øget turismeomsætning
og det gode liv på Møn for øje, samt inddrage borgere,
erhverv og kommune i processerne.**

DISPOSITION

INDHOLD

"MASTER MØN 2034"

Udviklings- og potentialeplan for Møn 2024-2034

House of Møn, November 2023

HOUSE OF MØN

Udarbejdet for House of Møn af:

Projektgruppe under Møn & Sydsjælland Turistforening
med inputs fra udvalgte lokale aktører og interessenter

6	FORORD
7	BAGGRUND & FORMÅL
8	DEL 1: MØNS AFSÆT & STRATEGISKE PROFIL
17	DEL 2: STRATEGISKE FOKUSOMRÅDER & MÅLSÆTNINGER
23	DEL 3: 40 UDVIKLINGSPROJEKTER & POTENTIALER
24	<i>SAMLET PROJEKTOVERBLIK</i>
27	<i>NATUREN I CENTRUM (13 PROJEKTER)</i>
28	<i>MIDDELALDERBYEN & DEN NYE BYDEL (11 PROJEKTER)</i>
29	<i>FACILITETER & FORSKØNNELSE (12 PROJEKTER)</i>
30	<i>OFF-SEASON FOKUS (4 PROJEKTER)</i>
31	DEL 4: ORGANISERING & DEN VIDERE PROCES
33	KILDELISTE

FORORD

DETTE ER MERE END EN RAPPORT...

Denne plan er ikke blot en rapport, som beskriver hvor stærkt et *brand* Møn er, og hvor stort et potentiale vi har som turistdestination. Det ved vi godt allerede!

Det er derimod en ambitiøs plan, som definerer en vision og mission for UNESCO Destination Møn, og - som vigtigst af alt - skitserer nogle af de turismerelaterede tiltag, som vi mener skal bidrage til en positiv og bæredygtig udvikling på Møn de næste 10 år.

→ FOKUS PÅ REALISERING AF KONKRETE TILTAG

Vi kan snakke rigtig længe om, hvad der skal til for at udvikle Møn som turistdestination og udvikle vores lokalsamfund - men én ting er sikkert: Udvikling kræver konkret HANDLING, og vi kan ikke forvente at andre vil gøre det for os - vi må være med til at løfte ansvaret selv! En markant udvikling sker ikke uden realisering af større strategiske projekter, som kan være til glæde og gavn for både borgere og turister. Derfor fylder de konkrete projekter og potentialer, som skal drive udviklingen, rigtig meget i vores plan.

De i alt 40 tiltag, som er en del af planen, er en blanding af allerede formaliserede udviklingsprojekter drevet af lokale aktører - samt nye definerede potentialer, hvor nye projektorganisationer skal oprettes. Derudover vil timingen vedr. realiseringen af projekterne selvfølgelig også variere.

En plan indeholdende 40 forskellige strategiske tiltag, vil helt naturligt medføre en stor variation i forhold til omfang, kompleksitet og økonomi. Der vil med andre ord være projekter, som uden videre vil kunne realiseres, mens andre er væsentligt mere komplekse og kan kræve ændringer i plangrundlaget, fondsansøgninger m.m. Derudover er det vigtigt at pointere, at de 40 projekter og potentialer er House of Møns ønskeliste til tiltag, som bør prioriteres.

Vi har i planen ikke ladet os begrænse af kompleksitet, men det har omvendt også været vigtigt for os, at der i planen er en høj grad af realisme i de projekter og potentialer, som præsenteres.

→ UDVÆLGELSE AF PROJEKTER OG POTENTIALER

De udvalgte projekter og potentialer i planen er medtaget med udgangspunkt i to primære kriterier:

1) Som det første har vi vurderet de medtagne tiltag i forhold til **strategisk betydning** for udviklingen på Møn. Her har fokus været på, at det enkelte tiltag skal kunne bidrage med mere end bare projektet i sig selv - ligesom projekterne også skal være af en vis størrelse med en for området væsentlig effekt.

2) Derudover har det været vigtigt for os, at alle medtagne projekter og potentialer også er af **"almennyttig karakter"** for mønboerne, så det - ud over den kommercielle turisme - også vil komme borgerne til gavn, og dermed bidrage til det gode liv på Møn.

Planen er lavet ud fra et *mindset* om, at det gode liv på Møn - med gode restauranter, butikker, oplevelser, faciliteter, offentlige servicetilbud m.m. - kræver en turisme i udvikling. Uden en sund turisme forsvinder grobunden for de tilbud og faciliteter vi har i området i dag.

Det skal understreges, at der er rigtig mange udviklingsmuligheder på Møn, og denne plan skal således IKKE ses som en endelig liste over vigtige projekter. De 40 tiltag er vores bud på nogle af de større strategiske tiltag, som skal være med til at definere og udvikle vores område de næste 10 år. Sideløbende med denne rapport arbejdes der med et dynamisk "projektkatalog", hvor inputs til andre - også mindre- projekter, kan opsamles og bearbejdes.

Vi har valgt IKKE at have fokus på infrastruktur-projekter i planen, da disse ofte vil køre parallelt med de enkelte projekter, hvis disse kræver ændringer.

Bestyrelsen i House of Møn

MØN SKAL HAVE EN VISIONÆR & STRATEGISK PLAN FOR TURISMEN

...DER BYGGER VIDERE PÅ DET POLITISK SKABTE FUNDAMENT

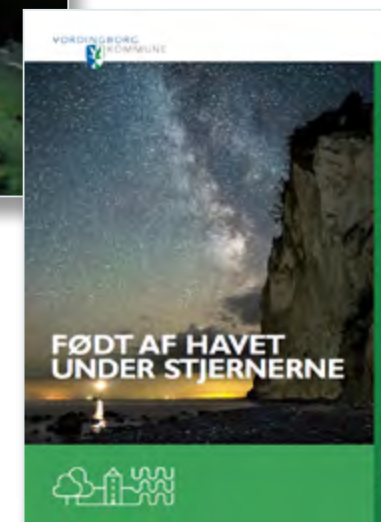
Denne plan står ikke alene, men bygger derimod videre på det politisk skabte fundament på kommunalt og regionalt niveau, hvor specielt to udviklingsplaner er med til at sætte scenen for "Master Møn 2034".

Vordingborg Kommune har udarbejdet "Strategien for bæredygtig turisme", der udstikker retningen for turismen i kommunen og stiller skarpt på de indsatsfelter, hvor den største forandringskraft og den største effekt med hensyn til bæredygtig turisme kan opnås.

Derudover er der på regionalt niveau udarbejdet en "Udviklingsplan for Sjælland og øerne" med en fælles ambition for turismen frem mod 2025. Her er Møn udpeget som et kraftcenter, som der bør prioriteres og styrkes fremadrettet.

4 PRIMÆRE FORMÅL MED "MASTER MØN 2034"

- Sætte en retning og et ambitionsniveau for UNESCO Destination Møn 10 år frem.
- Skabe et samlet overblik over de primære strategiske turismerelaterede udviklingsprojekter og potentialer,
- Skabe en visuel præsentation som kan bruges overfor de store fonde, mulige investorer, lokale aktører m. fl.
- Bidrage til koordinering, udvikling og realisering af de i alt 40 projekter og potentialer

UNESCO DESTINATION MØN

Del 1 - "MASTER MØN 2034"

MØNS AFSÆT

& TURISMESTRATEGISKE PROFIL

HOUSEOFMØN

OVERNATNINGSTAL & ØKONOMI

TURISMEN ER MEGET VIGTIG FOR MØN!

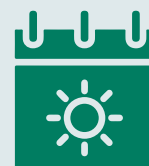
Overnatningstal 2022

410.000

OVERNATNINGER PÅ MØN* (+3% ift. 2019)

Estimat: Møn står for 85% af hele Vordingborg Kommune, +airbnb og B&B

49%

HØJSÆSON (JULI-AUG)

42%

SKULDERSÆSON (MAR-JUNI + SEP-OKT)

9%

LAVSÆSON (JAN, FEB, NOV, DEC)

47%

DANSKERE (-7% ift. 2019)

32%

TYSKERE (-3% ift. 2019)

9%

HOLLÆNDERE (+28% ift. 2019)

38%

FERIEHUSE (-21% ift. 2019)

29%

CAMPING (+15% ift. 2019)

22%

HOTELLER (+54% ift. 2019)

*Kilde: Danmarks statistik, Overnatningstal 2022 (kommercielle overnatninger), bearbejdet af Møn-Sydsjælland Turistforening

Turismeøkonomisk betydning for Møn i 2019 (inkl. dagsturister)

840 MIO.

I TURISMEOMSÆTNING (DKK) **

Estimat: Møn står for 85% af Vordingborg Kommunes turismeomsætning.

1.100

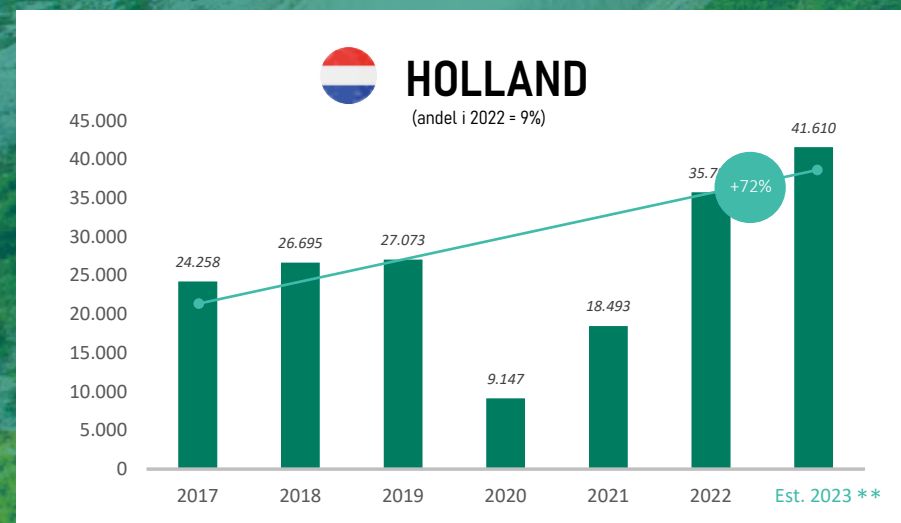
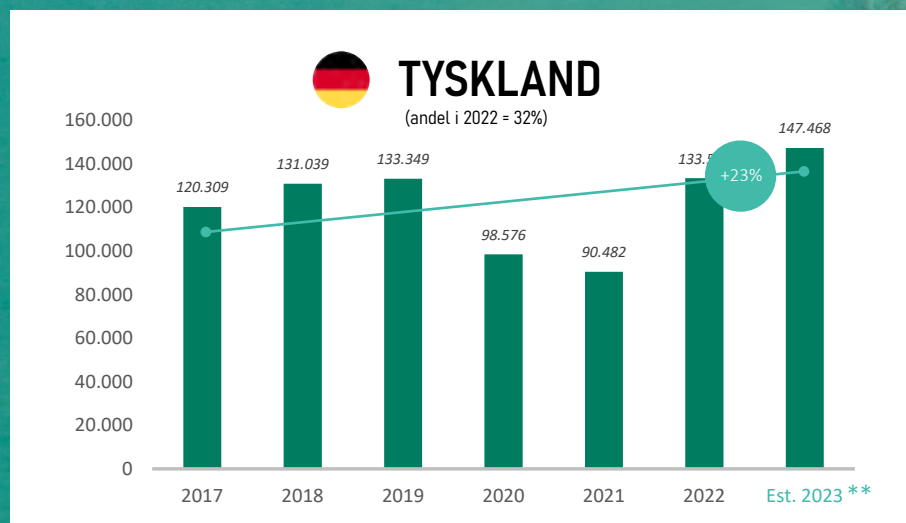
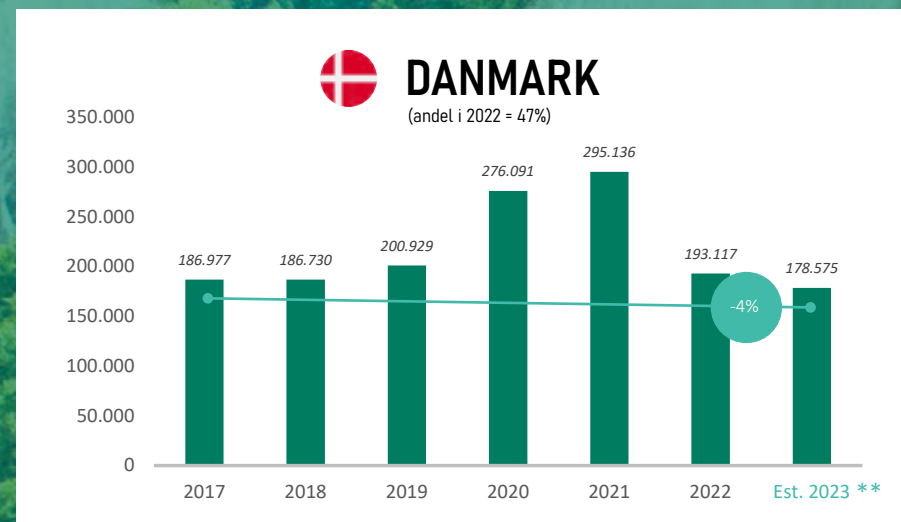
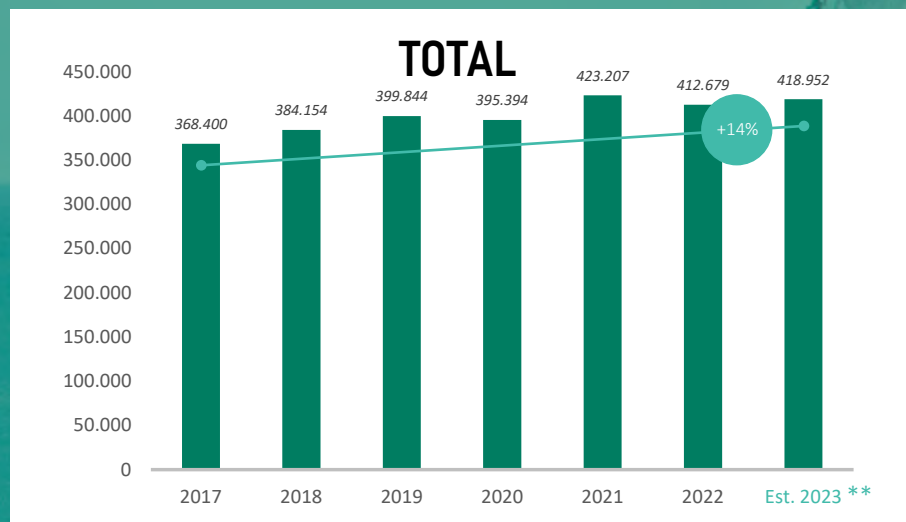
TURISMERELATEREDE ARBEJDSPLADSER

Estimat: baseret på 1,3 arbejdspladser pr. mio. kr. i turismeomsætning.

**Kilde: Turismens økonomiske betydning i Destination SydkystDanmark 2019, VisitDenmark (inkl. 85% estimat vedr. Møns andel af Vordingborg Kommunes turisme))

OVERNATNINGER – NATIONALITET

Kommercielle overnatninger i Vordingborg Kommune 2017-2022*

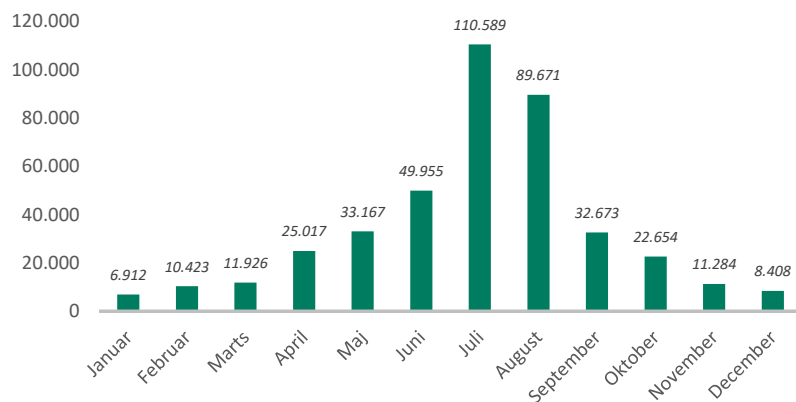

*Kilde: Danmarks statistik, Overnatningstal 2022 (kommercielle overnatninger)
**2023 estimat baseret på ÅTD August 2023

OVERNATNINGER – SÆSON & TYPE

Kommercielle overnatninger i Vordingborg Kommune 2022*

SÆSON

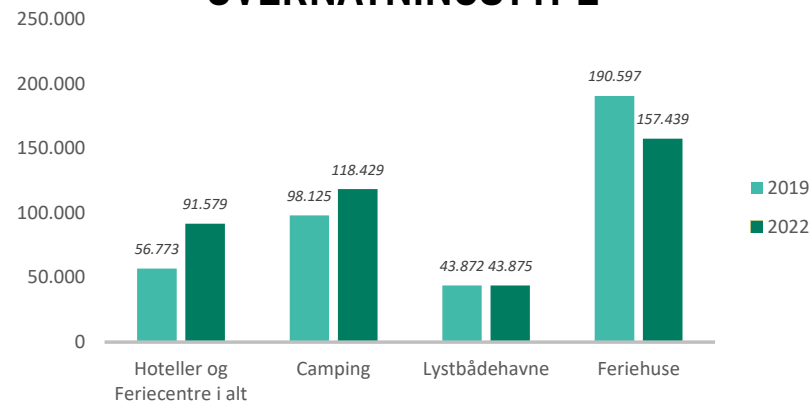

Kommentarer til sæson:

Turismen i området er kendetegnet ved et koncentreret antal gæster i **juli og august, som tilsammen står for ca. halvdelen af de samlede antal overnatninger.**

Der arbejdes i øjeblikket på at tiltrække flere turister udenfor højsæsonen, men det er et langt sejt træk, som kræver en fokuseret indsats og investeringer i "reason to go" og off-season markedsføring.

OVERNATNINGSTYPE

Kommentarer til overnatningstype:

Den overnatningstype som bidrager med markant flest overnatninger i Vordingborg Kommune er **feriehuse, som i 2022 stod for 38% af de samlede overnatninger.**

Området har oplevet et markant fald i antallet af feriehusovernatninger de senere år, hvilket primært skyldes et fald i udbuddet af feriehuse i denne periode. Dette understreger det store behov for nye feriehuse i området.

Foto: Møn UNESCO Biosfære

**DARK SKY
MØN & NYORD**

Foto: House of Møn

UNESCO Verdensarv i 2025

Møns Klint er på UNESCOs tentativliste

12 Udviklings- og potentialeplan for Møn 2024-2034

Foto: GeoCenter Møns Klint

MØN ER NOGET SÆRLIGT

UNESCO DESTINATION I VERDENSKLASSE!

Møn er et af de få steder i verden som både er udnævnt til UNESCO Biosfæreområde og er certificeret Dark Sky Park & Dark Sky Community. Derudover arbejdes der på, at Møns Klint udnævnes til UNESCO Verdensarv i 2025. Disse stærke internationale brands kombineret med den mønske ildsjæle-kultur og stærke passion for vores område skaber gode forudsætninger for en bæredygtig udvikling af vores område.

➔ MØN UNESCO BIOSFÆRE

Møn, de omkringliggende øer og vandområder er en del af UNESCOs verdensomspændende netværk af biosfæreområder. Udviklingstankerne i UNESCOs biosfæreprogram har siden udpegningen i 2017 været rodfastet på Møn, hvor mennesker, myndigheder og virksomheder har en grundlæggende respekt for den natur, vi bor og arbejder i, og en forståelse for naturens bidrag til den lokale økonomi. Visionen for Møn UNESCO Biosfære er at være et internationalt anerkendt eksempel på bæredygtigt forvaltet skandinavisk kystnatur. Dette sker under mottoet: "Vi tager lokalt ansvar for fællesskab, livskvalitet og vækst i samspil med naturen".

➔ INTERNATIONAL DARK SKY PARK & DARK SKY COMMUNITY

Dark Sky udnævnelserne - ligeledes i 2017- bekræfter, at Møn og Nyord er et af de bedste steder i verden at se på stjerner. Samtidig er det en anerkendelse af det store lokale arbejde med at undgå lysforurening og bevare den mørke nattehimmel. Betegnelsen "Dark Sky Park" bruges om et område med ekstraordinært stjerneklare nætter og en sårbar natlig biodiversitet, der er specielt beskyttet for sin videnskabelige, naturlige, uddannelsesmæssige og kulturelle arv. "Dark Sky Community" er betegnelsen for et område, hvor der udvises et særligt engagement i bevarelsen af nattehimmelen ved at gennemføre og håndhæve ansvarlig og intelligent udendørs belysning af høj kvalitet, og dermed sætte et godt eksempel for andre.

➔ UNESCO VERDEN SARV I 2025

Møns Klint er Danmarks officielle kandidat til at blive optaget på UNESCO's verdensarvsliste for sine glaciale opfoldninger. Det er GeoCenter Møns Klint, der på vegne af Naturstyrelsen og Vordingborg Kommune - i samarbejde med blandt andet eksperter fra Københavns Universitet - står for den formelle ansøgning, som skal ligge klar senest februar 2024. Hvis alt går som planlagt, er der dermed håb om, at Møns Klint optages på Verdensarvslisten i sommeren 2025.

UNESCO VERDENSARV

VERDENSARV VIL GIVE MØN OPMÆRKSOMHED!

FORVENTET UNESCO VERDENSARV-EFFEKT

STOR INTERNATIONAL OPMÆRKSOMHED

Erfaringer fra andre steder viser, at en verdensarvsudnævnelse ofte har stor positiv betydning for området - og kan medføre større international opmærksomhed og flere gæster. Dog er Møns Klint jo allerede både nationalt og internationalt kendt, og effekten på antal besøgende forventes derfor at være moderat.*

Besøgende på Møns Klint i dag

Ca. 275.000 gæster besøger Møns Klint i 2023. Heraf er 55% udenlandske gæster og 45% danske gæster. Det estimeres at antallet af Tyske gæster udgør 25% af alle besøgende og hollændere 15%. De resterende 15% kommer fra mere end 30 andre lande. Møns Klint er en af de attraktioner i Danmark, som har den højeste andel af udenlandske gæster.

UNESCO DESTINATION MØN

FANTASTISK NATUR, KULTUR & AUTENTICITET

Fantastisk natur

UNESCO Biosfære område

MØN
UNESCO
BIOSFÆRE

Certificeret mørke

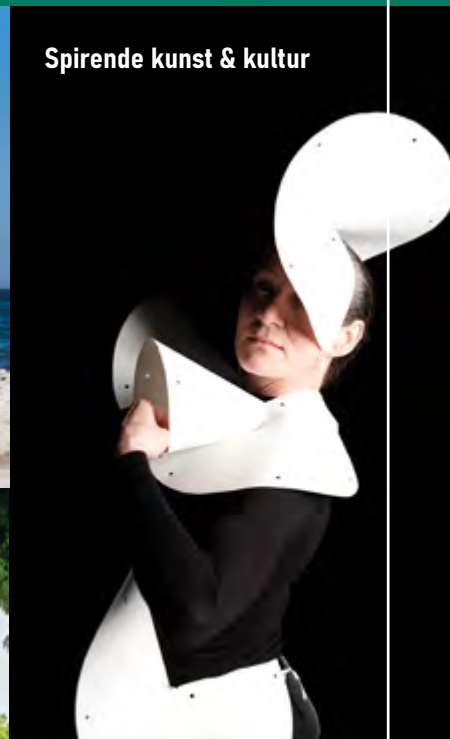

DARK SKY
MØN & NYORD

Prisvindende vandre- og cykelruter

Spirende kunst & kultur

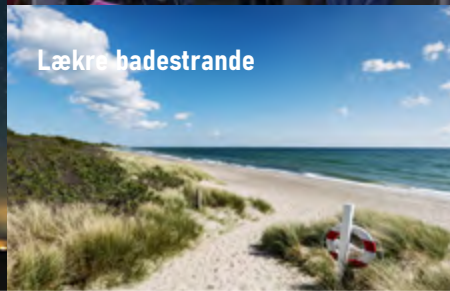
Succesfulde events

Spændende historie

Lækre badestrande

Gastronomi & fødevarer

NATURØEN MED DET STORE POTENTIALE – MEN INVESTERINGERNE MANGLER...

Oplevelsen/produktet:

→ UNESCO Destination Møn står stærkt med en unik natur samt områdets store udbud af kvalitetsoplevelser - og med den mulige udnævnelse til Verdensarv i 2025 bliver Møn endnu mere attraktiv at besøge.

Trends & bæredygtighed:

→ Rejsetrends og øget fokus på bæredygtighed passer godt til Møn som turismand - og med Møn UNESCO Biosfære i spidsen arbejdes der kontinuerligt med bevaring og udvikling af Møn som område.

Kundegrundlaget:

→ Femern Bælt-forbindelsen vil medføre flere nye gæster sydfra, og det forventes at Møn vil kunne tiltrække en væsentlig andel af disse med Dark Sky og UNESCO som omdrejningspunkt.

Overnatningskapaciteten matcher ikke behovet i højsæsonen, hvor mange må sige nej til overnattende gæster. Investeringer udefra skal findes, da den lokale investeringsevne er meget begrænset. Manglen på arbejdskraft er en stor udfordring for turisterhvervet, og der skal arbejdes strategisk med dette.

UNESCO DESTINATION MØN
Del 2 - "MASTER MØN 2034"

**STRATEGISKE FOKUSOMRÅDER
& MÅLSÆTNINGER**

UNESCO DESTINATION MØN

4

STRATEGISKE
FOKUSOMRÅDER

NATUREN
I CENTRUM

MIDDELALDERBYEN
& DEN NYE BYDEL

FACILITETER
& FORSKØNNELSE

OFF SEASON
FOKUS

4 STRATEGISKE FOKUSOMRÅDER

Naturen i centrum: Den unikke mønske natur er et af de største aktiver vi har, og vi skal som turistdestination sikre, at vi sætter naturen i centrum og beskytter områdets store naturværdier - samtidig med at vi skaber ny natur i vores område. Vi ser ikke natur og turisme som hinandens modsætninger. Tværtimod skal turismen bidrage til at skabe mere natur. Dette kræver konkret handling og store investeringer, som erhvervet og turisterne skal være med til at finansiere.

”Master Møn 2034” definerer projekter og potentialer med naturen i centrum, som der skal arbejdes videre med frem mod 2034. Projekterne er meget forskelligartede og dækker en bred vifte af tiltag inden for ”Spørøs Færd”, bevaring, formidling og udvikling af naturen i vores område.

Middelalderbyen & Den Nye Bydel: Stege by er en levende købstad, som rummer masser af spændende fortællinger, hvor blandt andet det store ”sildeeventyr” i Middelalderen var med til at skabe en positiv udvikling og stor rigdom for byen. I dag er ”sildeeventyret” for længst slut, men byens historie og det store udviklingspotentiale er der stadig.

Vi skal i fremtiden have Steges middelalderlige fortællinger endnu mere frem i bybilledet, samtidig med at vi transformerer Steges gamle sukkerfabrik til en ny bydel med ferieboliger, hotel og oplevelsescenter og masser af nye faciliteter for både borgere og turister. Den nye bydel skal være med til at sikre en bæredygtig udvikling for detailhandlen i Stege, ligesom ”Sukkerbyen” - og de mange nye faciliteter skal gøre Stege til en endnu bedre by at bo og være turist i - samt imødekomme nutidens og fremtidens overnatningsbehov på bedste vis.

Faciliteter & Forskønnelse: Vigtigheden af gode faciliteter og skønne opholdsrum for borgere og turister er stor, og uden de nødvendige investeringer i faciliteter og forskønnelse kan vi ikke levere de kvalitetsoplevelser, som vi ønsker give på Møn. Derfor har det været vigtigt for os at fokusere på faciliteter og forskønnelse som et selvstændigt strategisk fokusområde fremadrettet i denne plan.

Projekterne inden for dette strategiske fokusområde spænder bredt fra etablering af nye toiletter til opførsel af strand- og byparker til glæde for både borgere og turister.

Mange af projekterne vil blive attraktioner i sig selv, men fælles for dem alle er, at de vil komme til at supplere og løfte vores unikke natur, bymiljøer og oplevelsessteder på en god måde.

Off season fokus: På Møn ligger langt størstedelen af vores turisme i dag i højsæsonen, mens antallet af overnatninger i de resterende 10 måneder er meget begrænset.

Med vores unikke natur - og ikke mindst Dark Sky oplevelserne - har vi gode forudsætninger for også at tiltrække gæster udenfor højsæsonen, men det kræver investeringer og udvikling af flere ”produkter”, som kan fungere som *reason to go*.

Her er det blandt andet øget fokus på konkrete Dark Sky produkter samt større events og markeder, som skal være med til at tiltrække gæster fra Danmark og udlandet - ligesom ”Den nye bydel” i Stege også vil kunne bidrage fremadrettet.

Off-season-potentialet er der, men det kræver en ekstra indsats over en årrække at få dette potentiale udnyttet.

UNESCO DESTINATION MØN SKAL VÆRE:

DANMARKS BEDSTE STED AT LEVE & OPLEVE

(målt på kombinationen af naturværdi, autenticitet og oplevelsesfaciliteter)

Et nærværende sted med masser af natur, autenticitet og oplevelser, hvor turismen skaber faciliteter og fornøjelser for os der bor her.

1. UNESCO DESTINATION MØN skal bidrage til fundraising af +100 mio. kroner til almennyttige tiltag frem mod 2034.
2. UNESCO DESTINATION MØN skal via turismen bidrage til bedre faciliteter og oplevelser for os der bor her.
3. UNESCO DESTINATION MØN skal via turismen bidrage til mere og bedre natur i fremtiden.

HVAD ER MÅLENE?

10 MÅL FREM MOD 2034

Det overordnede og åbenlyse mål frem mod 2034 er selvfølgelig at realisere så mange af udviklingsprojekterne og potentialerne i denne plan som muligt. Derudover sættes der yderligere fokus på nedenstående konkrete mål frem mod 2034.

Natur & Biodiversitet:

- # Naturarealet og biodiversiteten på Møn skal øges via realisering af minimum 3 større naturprojekter frem mod 2034.
- # Crowdfunding-kampagnen "Støt Møns Vilde Natur" skal bidrage med minimum 20 mio. kr. frem mod 2034.

Antal overnatninger/omsætning:

- # Antallet af kommercielle overnatninger i lav- og mellemsæsonen (sep-juni) øges med 80%.
- fra 210.000 til ca. 380.000 overnatninger i lav- og mellemsæsonen (kan nås ved realisering af sukkerfabriksprojektet)
- # Antallet af kommercielle overnatninger i højsæsonen (juli-aug) øges med 35%.
- fra 200.000 til ca. 270.000 i højsæsonen (kan nås ved realisering af "Sukkerfabriksprojektet")

Middelalderbyen Stege:

- # Kendskabet til "Stege som Middelalderby og Sildeeventyret" skal øges markant blandt borgere og turister.
- # Detailhandelsomsætningen i Stege by skal øges markant og alle relevante lokaler i Storegade skal være aktive.

Sukkerfabrikken / ny bydel:

- # Steges nye bydel "Sukkerbyen" skal i 2034 generere 250.000 overnatninger årligt.
- # Sukkerfabrikkens nye oplevelses- og aktivitetshus skal i 2034 besøges af 200.000 gæster årligt.

Uddannelse og arbejdskraft:

- # Flere unge på Møn skal overveje turismen som en mulig uddannelsesvej / muligt erhverv.
- # Konkrete større initiativer skal søsættes med henblik på at hjælpe turismeaktørerne med tiltrækning af arbejdskraft.

"Turismen skal være katalysator for naturudvikling samt det gode liv og bæredygtige samfund på Møn."

Vi skal gennem turismerelaterede udviklingsprojekter skabe mere og bedre natur samt udvikle nogle af Danmarks bedste faciliteter, oplevelser og events - med fokus på både høj- og lavsæson. Turismeudviklingen skal ske med øget turismeomsætning og det gode liv på Møn for øje, samt inddrage borgere, erhverv og kommune i processerne.

40 UDVIKLINGSPROJEKTER
& POTENTIALER

UNESCO DESTINATION MØN
Del 3 - "MASTER MØN 2034"

40 UDVIKLINGSPROJEKTER
& POTENTIALER

UNESCO DESTINATION MØN - 40 UDVIKLINGSPROJEKTER & POTENTIALER

UDVIKLINGSPROJEKT / POTENTIALE			"PROJEKTLEDERE & PROJEKTAKTØRER"	FORMALISERET PROJEKT	DEFINERET POTENTIALE	FORVENTET REALISERING
NATUREN I CENTRUM	1.	EU Life Orchid	Klintholm Gods / Vordingborg Kommune / Naturstyrelsen	x		2024-2028
	2.	Liselund som en del af UNESCO formidlingen	Naturstyrelsen / Nationalmuseet / GeoCenter Møns Klint		x	ikke defineret
	3.	Naturnationalpark Ulvshale	Naturstyrelsen	x		Ikke defineret
	4.	Genetablering af de lokale stenrev	Møn UNESCO Blossære	x		2027
	5.	Genetablering af Røddinge Sø	House of Møn vision		x	Ikke defineret
	6.	Genetablering af Borre mose	House of Møn vision		x	Ikke defineret
	7.	Kalkoverdrev ved sydvestlige del af Stege Nor	House of Møn vision		x	Ikke defineret
	8.	Genopretning af Rytzebækken på Vestmøn	House of Møn vision		x	Ikke defineret
	9.	Tilskud til naturen fra turisterhvervet (1% til naturen)	House of Møn / Møn-Sydsjælland Turistforening	x		2024
	10.	Formidling af det mønske havvindmølleventyr	House of Møn / Klintholm Havn projektgrp.		x	Ikke defineret
	11.	Ny hovedudstilling på GeoCenter Møns Klint	GeoCenter Møns Klint	x		2027
	12.	Ny udendørs digital on-site formidling ved Møns Klint	GeoCenter Møns Klint / Naturstyrelsen		x	Ikke defineret
	13.	Fremtidig infrastruktur på Høje Møn	Vordingborg Kommune / Naturstyrelsen	x		2024-2027
MIDDELALDERBYEN & "DEN NYE BYDEL"	14.	Bevaring og udvikling af Stege Voldanlæg	Vordingborg Kommune / House of Møn		x	Ikke defineret
	15.	Steges historie i bybilledet (Stege som attraktion)	House of Møn / Museum Sydøstdanmark		x	Ikke defineret
	16.	Genoplivning af Steges gamle købmandsgårde	House of Møn / Museum Sydøstdanmark / + Flere aktører		x	Ikke defineret
	17.	Stege Havne- og Strandpark	House of Møn vision		x	Ikke defineret
	18.	Stege Skibsværft (kulturhistorie og arbejdende værksted)	Stege Skibsværft / House of Møn		x	Ikke defineret
	19.	Mødested Møn (sukkerfabrikken)	Vordingborg Kommune / House of Møn / Sukkerfabrikken	x		2025-2027
	20.	Møn kultur- og aktivitetshus (sukkerfabrikken)	Sukkerfabrikken	x		2025-2026
	21.	Vandoplevelsescenter med wellness og spa (sukkerfabrikken)	Sukkerfabrikken	x		2027-2028
	22.	Hotel med restaurant og konferencecenter (sukkerfabrikken)	Sukkerfabrikken	x		2025-2027
	23.	Ferieboliger, pælehuse og bystrand (sukkerfabrikken)	Sukkerfabrikken	x		2024-2029
	24.	Sukkerhavnen ver. 2.0 med ny sti til Stege by	Sukkerfabrikken / Vordingborg Kommune	x		2028-2030
FACILITETER & FORSKØNNELSE	25.	Vandredestination Møn	House of Møn / Camønoen / Vordingborg Kommune	x		2024-2027
	26.	Klintholm Havn oplevelseshavn / turisthavn	House of Møn / Klintholm Havn projektgrp. / Vordingborg Kommune		x	Ikke defineret
	27.	Cykel- og vandrute fra Råbylille Strand til Klintholm Havn	House of Møn vision		x	Ikke defineret
	28.	Park Moena (bypark ved Mønshallerne)	Moena Mønshallerne / Vordingborg Kommune	x		2025-2028
	29.	Fanefjord Torv (Torvehal, café og tilflytterbolig)	Fonden Fanefjord Torv	x		2024
	30.	Nye trapper ved Møns Klint (5 stk.)	Naturstyrelsen / GeoCenter Møns Klint		x	Ikke defineret
	31.	UNESCO skiltesystem på hele Møn	Vordingborg Kommune / GeoCenter Møns Klint		x	Ikke defineret
	32.	Revitalisering af Farø Rasteplads	Vordingborg Kommune / House of Møn + Flere aktører		x	Ikke defineret
	33.	Oldtidsformidling med fokus på stenalderhøje	House of Møn / Museum Sydøstdanmark		x	Ikke defineret
	34.	Maritimt center i Klintholm Havn	Vandklubben Klintholm Havn / Klintholm Havn projektgrp.	x		2025-2026
	35.	Tiltrækning af arbejdskraft til turisterhvervet på Møn	House of Møn vision		x	Ikke defineret
	36.	Turismedata og Monitorering	House of Møn / Vordingborg Kommune		x	Ikke defineret
OFF-SEASON FOKUS	37.	Dark Sky formidling og faciliteter på Nyord	Vordingborg Kommune / House of Møn	x		2025-2027
	38.	Dark sky formidling og faciliteter på Østmøn	Vordingborg Kommune / House of Møn		x	Ikke defineret
	39.	Møn julemarked	House of Møn vision		x	Ikke defineret
	40.	Vinterferie-fokus	House of Møn vision		x	Ikke defineret

40 UDVIKLINGSPROJEKTER & POTENTIALER

ZOOM IN STEGE BY PROJEKTER

STEGE HAVNE-
OG STRANDPARK

FERIEBOLIGER MED
BYSTRAND & PÆLEHUSE

KULTUR- &
AKTIVITETSHUS

VANDOPLEVELSESCENTER
MED WELLNESS & SPA

MØDESTED MØN
VELKOMSTCENTER

HOTEL MED RESTAURANT
& KONFERENCECENTER

SUKKERHAVNEN
& SUKKERSTIEN

STEGES HISTORIE
I BYBILLEDET

BEVARING OG UDVIKLING
AF STEGE VOLDANLÆG

STEGE
SKIBSVÆRFT

13 PROJEKTER

NATUREN I CENTRUM

- 1. EU LIFE ORCHID (formaliseret projekt)**
660 ha stort biodiversitetsprojekt på Høje Møn med fokus på orkidéer og sommerfugle. Samarbejde mellem Naturstyrelsen, Klintholm Gods, Vordingborg Kommune og GeoCenter Møns Klint.
- 2. LISELUND SOM EN DEL AF UNESCO FORMIDLINGEN (defineret potentiale)**
Samarbejde med Nationalmuseet omkring udvikling af formidling og faciliteter - herunder etablering af Liselunds gamle frugthave, som et offentligt "spisekammer".
- 3. NATURNATIONALPARK ULVSHALE SKOV (formaliseret projekt)**
Etablering af Naturnationalpark Ulvshale Skov på et 300 ha stort område ejet af Naturstyrelsen. Området består af en mosaik af skov og åbent landskab med bl.a. eng, krat, kær og klit.
- 4. GENETABLERING AF DE LOKALE STENREV (formaliseret projekt)**
Det massive stenfiskeri i 1800-tallet ødelagde den naturlige kystsikring og skadede biodiversiteten. Der skal etableres stenrev langs de mønske kyster blandt andet med fokus på søterritoriet foran Mads' Klint ved Ympehaven.
- 5. GENETABLERING AF RØDDINGE SØ (defineret potentiale)**
I samarbejde med lodsejerne genetableres den gamle Røddinge Sø som vådområde. Potentialet for både biodiversitet og kvælstofbinding er bekræftet. Det færdige projekt vil kunne forbedre naturoplevelserne på Vestmøn væsentligt.
- 6. GENETABLERING AF BORRE MOSE (defineret potentiale)**
En gang var Høje Møn en ø. Projektet skal i samarbejde med lodsejerne genskabe de naturlige moser, der ligger i forbindelse med landsbyen Borre. Hvis de våde arealer genetableres er naturpotentialerne enestående.
- 7. KALKOVERDREV I FORLÆNGELSE AF DEN SYDVESTLIGE DEL AF STEGE NOR (defineret potentiale)**
I forlængelse af den sydvestlige del af Stege Nor titter kalken op af undergrunden igen. Her er et kæmpe potentiale i at etablere overdrevsnatur, som man kender det fra Østmøn.
- 8. GENOPRETNING AF RYTZEBÆKKEN (defineret potentiale)**
Genopretning af Rytzebæk-systemet, som et centralt vandløb for ørredyngel. I samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening og Dansk Sportsfiskerforening udlægges nye grus- og gydebanks, så bækken føres tilbage til sin naturlige balance.
- 9. TILSKUD TIL NATUREN FRA TURISMEN, 1% TIL NATUREN (formaliseret projekt)**
Crowd funding projekt med fokus på tilskud fra erhvervet via opkrævning af naturgebyr pr. overnatning etc. Den frivillige ordning udrulles hos overnatningssteder og øvrige turismeaktører.
- 10. FORMIDLING AF DET MØNSKE HAVVINDMØLLEVENTYR (defineret potentiale)**
Møn spiller en markant rolle i produktion af grøn energi med etableringen af havvindmølleparker med base i Klintholm Havn. Denne fortælling og undervisning i grøn energi skal formidles meget bedre på Møn.
- 11. NY HOVEDUDSTILLING PÅ GEOCENTER MØNS KLINT (formaliseret projekt)**
GeoCenter Møns Klints snart 20 år gamle hovedudstilling skal fornyes med fokus på UNESCO Verdensarv-udpegningen - herunder brug af de nyeste interaktive formidlingsteknologier.
- 12. NY UDENDØRS DIGITAL ON-SITE FORMIDLING VED MØNS KLINT (defineret potentiale)**
For at matche de yngre generationers måde at tilegne sig viden på skal der udvikles visuelle digitale formidlingsformer, som kan bruges on location - såsom apps, VR og augmented reality.
- 13. FREMTIDIG INFRASTRUKTUR PÅ HØJE MØN (formaliseret projekt)**
Udarbejdelse og realisering af strategisk-fysisk plan og visitormanagement for Høje Møn. Herunder placering af fremtidige parkeringspladser, vandruter, skiltning m.m. Derudover også fokus på "Sporløs Færd" i samarbejde med Møn UNESCO Biosfære.

11 PROJEKTER

MIDDELALDERBYEN & DEN NYE BYDEL

14. BEVARING OG UDVIKLING AF STEGE VOLDANLÆG *(defineret potentiale)*

Bevarings- og udviklingsprojekt med fokus på bedre historiefortælling vedr. voldanlægget fra Stege Nor til Stege Bugt. Med udgangspunkt i helhedsplan for området.

15. STEGES HISTORIE I BYBILLEDET *(defineret potentiale)*

Steges spændende byhistorie med middelalderens sildefiskeri i fokus skal fortælles meget bedre i bybilledet - herunder udvikling af en helhedsplan med fokus på visuelle "værktøjer" som skiltning, skulpturer m.m.

16. STEGES GAMLE KØBMANDSGÅRDE *(defineret potentiale)*

Stege har en række kulturhistorisk interessante gamle købmandsgårde, som mange ligger inaktive bag hovedgaden, og som man med fodel kunne restaurere og inddrage i fortællingen om Stege bys historie.

17. STEGE HAVNE- OG STRANDPARK *(defineret potentiale)*

Etablering af en "havne- og strandpark" med fokus på grønne og inspirerende "aktivitetsrum", som indbyder til nærvær og aktiviteter til lands og til vands for borgere og turister. Derudover fokus på forskønnelse af strandpromenaden langs Langelinie.

18. STEGE SKIBSVÆRFT *(defineret potentiale)*

Udvikling af kulturhistorisk område ved Stege Skibsværft med fokus på Stege Skibsværft som "kulturbærer" for bådbyggeri og restaurering af historiske skibe - herunder fokus på gammelt håndværk og Steges kulturhistorie.

19. MØDESTED MØN *(formaliseret projekt)*

Velkomst- og formidlingscenter der - ud over at være en ny og anderledes form for turistformation - skal fungere som en portal til Møns Natur samt øvrige oplevelser på Møn og Sydsjælland. Derudover lokalt mødested samt erhvervshub med fokus på lokal udvikling, iværksætteri og sparring på tværs.

20. MØN KULTUR- OG AKTIVITETSHUS *(formaliseret projekt)*

Oplevelseshus i Sukkerfabrikkens kulturhistoriske bygninger med indendørs aktiviteter for både børn og voksne. Oplevelseshuset skal have en bred appel med fokus på leg, kunst, kultur, lokal smag og meget mere.

21. VANDOPLEVELSESCENTER MED WELLNESS OG SPA *(formaliseret projekt)*

Vandoplevelsescenter med kvalitetsoplevelser for både feriebyens "egne gæster" samt borgere og gæster udefra. Fokus på både traditionelle SPA og Wellness oplevelser samt sjove vandaktiviteter for børn og voksne.

22. HOTEL MED RESTAURANT OG KONFERENCECENTER *(formaliseret projekt)*

Hotel på den gamle sukkerfabrik i Stege med fokus på blandt andet konferencer og "erhvervsturisme" og store events. Derudover restauranter i forbindelse med hotellet til brug for feriebyens gæster og folk udefra.

23. FERIEBOLIGER OG PÆLEHUSE INKL. NY BYSTRAND *(formaliseret projekt)*

Etablering af lækre bæredygtige ferieboliger på land samt unikke og moderne pælehuse på vandet med egen bådplads. I forbindelse med de nye ferieboliger anlægges en helt ny offentlig bystrand.

24. SUKKERHAVNEN VER. 2.0 MED NY STI TIL STEGES MIDDELALDERBY *(formaliseret projekt)*

Udvikling af sukkerhavnen, som skal fungere som et attraktivt opholdsområde samt "stisystem" mellem den nye bydel "Sukkerbyen" og Stege by.

12 PROJEKTER

FACILITETER & FORSKØNNELSE

25. VANDREDESTINATION MØN (formaliseret projekt)

I samspil med Camønoen udvikles flere nye vandreruter - herunder efterspurgte cirkelruter med fokus på potentialerne på Vest- og Midtmøn. Det er ambitionen at nye ruter certificeres efter internationale standarder som Premium Wanderweg. Projektet skal også indeholde nye nødvendige faciliteter såsom vandposter og toiletter etc.

26. KLINTHOLM HAVN OPLEVELSESHAVN / TURISTHAVN (defineret potentiale)

Helhedsorienteret og fysisk udvikling med fokus på kvalitetsturisme i samspil med erhvervshavnen - herunder etablering af promenader, som kan sammenbinde restauranter, boder, kunstnerværksteder, pop-ups m.m.

27. CYKEL- OG VANDRERUTE FRA RÅBYLILLE STRAND TIL KLINTHOLM HAVN (defineret potentiale)

Etablering af cykel- og vandrerute mellem Råbylille Strand og Klintholm Havn, så man nemt kan transportere sig mellem de to centrale turistområder og dermed også undgå unødvendig biltrafik på de mindre veje i området.

28. STEGE BYPARK / PARK MOENA VED MØNSHALLERNE (formaliseret projekt)

Mødested i Stege for alle generationer hvor udeaktiviteter, kunst, idræt og samvær kan udfolde sig under både organiserede og selvorganiserede former. En park med særligt fokus på idræt, bevægelse og fællesskab.

29. FANEFJORD TORV, TORVEHAL, CAFÉ OG TILFLYTTERBOLIG (formaliseret projekt)

Møns nye centrum for lokale fødevarer - herunder udvikling og salg. Samtidig et hub for Camønoen samt udgangspunkt for vandreruter og Vestmøns mange andre oplevelser. Derudover en tilflytterbolig tilknyttet.

30. NYE TRAPPER VED MØNS KLINT, 5 STK. (defineret potentiale)

De nuværende trapper er nedslidte og skal alle fornyes inden for en kortere årrække. Det er ambitionen at udvikle unikke trapper designet med respekt for naturen efter universelle designprincipper og med håbet om at de med forbillede i faciliteter på Norges vestkyst kan blive selvstændige attraktioner.

31. UNESCO SKILTESYSTEM PÅ HELE MØN (defineret potentiale)

Etablering af nyt skiltesystem med fokus på UNESCO udpegningsgrundlaget. Skiltesystemet skal være et logistikværktøj der kan guide gæsterne såvel som det skal styrke UNESCO branding overfor både lokale og gæster. Derudover også fokus på "Sporløs Færd".

32. REVITALISERING AF FARØ RASTEPLADS (defineret potentiale)

Portalen til Møn, Farø rasteplads, skal fremstå mere gæstevenlig og struktureret med klare retningslinjer for ophold og overnatning m.m. Derudover skal pladsen bruges bedre som markedsføringskanal for Møn.

33. OLDTIDSFORMIDLING MED FOKUS PÅ STENALDERHØJE (defineret potentiale)

Vestmøns stenalderhøje har stort potentiale og skal markedsføres bedre og integreres bedre i den samlede fortælling om Møn. Gravhøjene er i dag allerede en del af den internationale mekalitrute.

34. MARITIMT CENTER I KLINTHOLM HAVN (formaliseret projekt)

Nyt maritimt center med fokus på den maritime fortid, nutid og fremtid, der samtidig fungerer som foreningsfællesskab, sejler- og vandrer pitstop og et nyt turistmål i Klintholm Havn.

35. TILTRÆKNING AF ARBEJDSKRAFT TIL TURISTERHVERVET (defineret potentiale)

Der bliver større og større rift om arbejdskraften overalt, og vi skal også på Møn lave konkrete tiltag med henblik på tiltrækning af hænder til turisterhvervet - herunder fokus på synergier og samarbejde på tværs.

36. TURISMEDATA & MONITORERING (defineret potentiale)

Vil man være en bæredygtig destination i udvikling kræves der kontinuerlig indsamling af turismedata samt monitorering af besøgsstatistik, gæsteoplevelser, gæstefootprints etc. Her skal vi have skabt et mere professionelt setup med henblik på at være gearret til fremtidens turisme og vidensbehov.

4 PROJEKTER

OFF SEASON FOKUS

37. DARK SKY FORMIDLING OG FACILITETER PÅ NYORD *(formaliseret projekt)*

Nyord er et Dark Sky kerneområde, og derfor arbejdes der på at etablere et centralt sted for den underformidlede Dark Sky certificering, hvor der eksempelvis kunne etableres et observatorium. Et sted hvor skoler og områdets gæster kan få ny viden om mørkets betydning for natur og mennesker.

38. DARK SKY FORMIDLING OG FACILITETER PÅ ØSTMØN *(defineret potentiale)*

Området ved Klinteskoven og Møns Klint er Dark Sky kerneområde og etablering af formidlingsfaciliteter vedr. mørke og stjernehimlen ønskes derfor i området. Et samlingssted som kan være med til at sætte Dark Sky bedre i scene på Østmøn til glæde for både borgere og gæster udefra - og som kan bidrage til udrulningen af flere Dark Sky oplevelser og produkter for blandt andet overnatningsstederne fremadrettet.

39. MØN JULEMARKED *(defineret potentiale)*

Møn har med sin hyggelige købstad Stege og andre stemningsfulde områder på øen samt ildsjæle, foreninger, handelsliv, turismenetværk rigtig gode forudsætninger for at skabe et attraktivt julemarked, som over flere weekender kan tiltrække gæster lokalt, nationalt og internationalt til glæde for både de lokale, overnatningsstederne og erhvervslivet. Derudover vil et succesfuldt julemarked kunne være med til at løfte turismen udenfor højsæsonen.

40. VINTERFERIE-FOKUS PÅ MØN *(defineret potentiale)*

Vi skal som destination blive bedre til at tiltrække vinterferiegæster med fokus på unikke oplevelser indendørs samt i den smukke mønske natur. Dette kræver fælles fodslag blandt aktørerne, ligesom det kræver større investeringer i markedsføring og produktudvikling for at kunne skabe en *reason to go* om vinteren.

UNESCO DESTINATION MØN
Del 4 - "MASTER MØN 2034"

ORGANISERING & DEN VIDERE PROCES

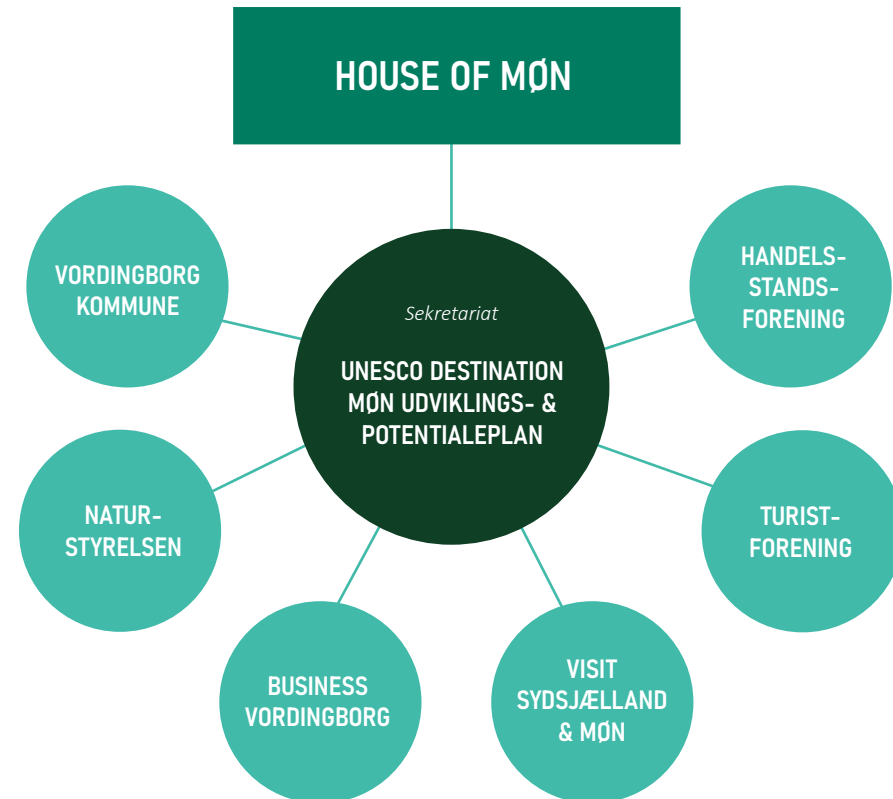
DEN VIDERE PROCES & ORGANISERING

Udviklings- og potentialeplanen for UNESCO Destination Møn er i dag forankret som et strategisk turismeprojekt under House of Møn.

Det er planen, at der fremadrettet skal oprettes et lokalt forankret sekretariat med fokus på koordinering og realisering af planen.

Sekretariatets styregruppe vil bestå af relevante personer fra:
House of Møn, Vordingborg Kommune, Naturstyrelsen, Møn-Sydsjælland Turistforening, Møns Handelsstandsforening, Visit Sydsjælland & Møn og Business Vordingborg.

Derudover skal der på relevante projekter samarbejdes med friluftsrådet og Danmarks Naturfredningsforening.

3 PRIMÆRE FORMÅL MED SEKRETARIATET

- ➔ Fungere som central koordinator i forhold til de større projekter og fondsansøgninger.
- ➔ Bidrage til modning og realisering af de 40 projekter og potentialer.
- ➔ Fungere som et organ, der løbende kan justere og følge op på udviklings- og potentialeplanen som en strategisk og dynamisk handlingsplan.

KILDELISTE

RAPPORTER, DATA & INPUTS

RAPPORTER & DATA

- # Strategi for bæredygtig Turisme, "Født af havet under stjernerne", Vordingborg Kommune (april 2021)
- # Udviklingsplan for Sjælland og øerne, "En fælles ambition for turismen frem mod 2025", Kommunerne i Region Sjælland (august 2020)
- # Turismeøkonomiske perspektiver af Femern Bælt-forbindelsen for Region Sjælland, Region Sjælland (januar 2023)
- # Udviklings- og handlingsplan for Møn Biosfære 2022-2027, Vordingborg Kommune (juni 2022)
- # Turismens økonomiske betydning i Destination SydkystDanmark i 2019, VisitDenmark (november 2021)
- # Data: Overnatningstal (kommercielle overnatninger) fra Danmarks statistik / VisitDenmark

TAK FOR INPUTS OG DIALOG TIL

- # Møn & Sydsjælland Turistforenings repræsentantskab
- # Vordingborg Kommune, Center for Kultur, Fritid og Udvikling
- # Møn UNESCO Biosfære sekretariat
- # Naturstyrelsen
- # Visit Sydsjælland & Møn
- # Museum Sydøstdanmark
- # Diverse mønske turismeaktører og turismeinteressenter